

Ryszard Grygiel, Piotr Bogucki

Brześć Kujawski, woj. włocławskie. Stanowisko 3

Informator Archeologiczny : badania 13, 23-24

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BRZEŚC KUJAWSKI
woj. włocławskie
Stanowisko 3

Muzeum Archeologiczne
i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził mgr Ryszard Grygiel /autor sprawozdania/ przy współudziale Piotra Boguckiego /Harvard University, Cambridge, U. S. A./. Finansowali: WKZ we Włocławku, Urząd Miasta i Gminy w Brześciu Kujawskim oraz Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Kontynuacja badań z lat 1937 i 1978. Osada i cmentarzysko kultury ceramiki wstęgowej rytej, osada i cmentarzysko grupy brzesko-kujawskiej kultury lendzielskiej, osada i cmentarzysko kultury amfor kulistych, osada kultury grobów kłozowych z późnego okresu halsztackiego, osada kultury przeworskiej ze środkowego okresu lateńskiego, osada ze schyłku III okresu wczesnego średniowiecza.

Z uwagi na zagrożenie stanowiska 3 /budowa ogródków działkowych/ całkowicie spenetrowano jego układ osadniczy. Zasadniczą płaszczyznę wykopów skoncentrowano w północno-zachodniej części stanowiska, co stanowiło kontynuację badań z lat ubiegłych. Ogółem w tegorocznych badaniach przebadano obszar 775 m² /łączna powierzchnia przebadanego dotychczas terenu stanowiska 3 wynosi 1 950 m²/. Stwierdzona stratygrafia badanego wycinka stanowiska nie różniła się od zaobserwowanej w roku ubiegłym - odkryte obiekty w przewadze zalegały w gliniastym calcu, bezpośrednio pod warstwą humusu.

W całości odkryto, co należy specjalnie podkreślić, pozostałą część osady i cmentarzyska kultury ceramiki wstęgowej rytej, z którą wiąże się dalsze dziesięć obiektów gospodarczych /jamy, paleniska/ oraz grób ludzki. Wstępna ocena bogatego inwentarza zabytków /ceramika, krzemienie, narzędzia kamienne i ozdoby z kości/, pochodzącego z tej właśnie części osady, wskazuje jednoznacznie, że są to najstarsze dotychczas materiały tej kultury na terenie Kujaw.

Grupie brzesko-kujawskiej kultury lendzielskiej odpowiada zespół glinianek, których największa koncentracja wystąpiła na przedłużeniu ścian dwóch powiązanych stratygraficznie chat trapezowatych, jedynych na tym stanowisku, pochodzących z badań K. Jażdżewskiego i St. Madajskiego oraz grób ludzki w jamie gospodarczej. Tylko nieliczne tego typu obiekty, znacznie oddalone od ścian chat obfitowały w materiał zabytkowy. Zwracają uwagę szczególnie dwa z nich, które oprócz dużej ilości ceramiki, krzemieni, dostarczyły ozdób z kości i gliny zdobionych motywami geometrycznymi.

Z kulturą amfor kulistych związane są dwa pochówki zwierzęce - pochówek świni, odkryty w "korytarzu" jamy grobowej zawierającej trzy groby ludzkie, oraz parzysty pochówek owiec w obstawie kamiennej.

Na południowym skłonie stanowiska, bezpośrednio przy dawnej granicy brzegu jeziora, założono wykop o powierzchni 225 m², w obrębie którego zlokalizowano i w całości odkryto kompleks obiektów kultury grobów kloszowych z późnego okresu halsztackiego. Centralny punkt tego kompleksu stanowiła chata o długości 12 m i szerokości 5 m, wokół której wystąpiły koncentrycznie rozmieszczone jamy gospodarcze. Odkryty w wypełnisku chaty bardzo liczny inwentarz ruchomy, wszelkiego rodzaju wyroby ceramiczne, ozdoby z kości zwierzęcych i ludzkich bogato zdobione motywami geometrycznymi, z brązu /m. in. zausznica gwoździowata typu scytyjskiego/ oraz fragment grotu oszczepu, wyraźnie nawiązują do podobnych znalezisk z obszarów południowo-wschodnich, związanych z kręgiem oddziaływań kultury scytyjskiej. Ze względu na stwierdzone silne zniszczenia pożarowe całego obiektu, trudno przedsięwziąć jego konstrukcję.

W dalszym ciągu przesiewano wypełniska obiektów za pomocą sita wodnego, co w wielu przypadkach pozwoliło stwierdzić w nich obecność drobnych szczątków paleobotanicznych i archeozoologicznych.

Materiały przechowywane są w MAIE w Łodzi.

Badania będą kontynuowane.

BUDZYN,
woj. piłskie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził dr Andrzej Prinke. Finansował WKZ w Pile. Drugi sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych, osada kultury amfor kulistych.

Stanowisko leży w centrum rozległego, zalesionego kompleksu zwymienia /eoliczne piaski pokrywowe wysoczyzny denno-morenowej/, na południe od drogi z Budzyna do Prośny.

a/ Zakończono eksplorację pracowni kamieniarskiej, wytwarzającej gładzone narzędzia kamienne - siekiery oraz prawdopodobnie również topory. W tym celu rozszerzono wykop A/78 w kierunku północnym, południowym i zachodnim na tyle, na ile pozwalał otaczający go gęsty zagajnik, tj. o dalszych 77 m². Odkryto dalsze cztery jamy kultury pucharów lejkowatych o głębokości sięgającej do 1,5 m oraz niewielką budowlę kultury amfor kulistych. Obfite materiały archeologiczne /ceramika, wyroby kamienne, kości/ występowały ponadto pomiędzy obiektami, w jasnożółtym piasku wydmowym, zalegając do głębokości 0,7 m.

b/ Ustalono zasięgu stanowiska we wszystkich kierunkach. Wykonano 16 sondaży o powierzchni 1 m². Uchwycono jedynie północny skraj stanowiska, odległy o około 150 m od wykopu A. W pozostałych kierunkach, do odległości 50 m, wszystkie sondaży zawierały materiał zabytkowy.

c/ Spenetrowano najbliższe zaplecze stanowiska /w promieniu 1 km/. Najważniejszym obiektem, odkrytym podczas tej penetracji, jest cmentarzysko grobów kurhanowych kultury pucharów lejkowatych w Prośnie, stan. 7,